

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo
c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld. na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld., in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse Nr. 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani v Salendrovih ulicah štev. 5.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarija 1890. Leto VII.

Obseg: Turšični snet. — Ali je prav, staro vino mešati z novim. — Črtica o kmetovalčevem izobraževanju. — Razne reči. — Vprašanja in od govori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Turšični snet.

Lansko leto, katero je bilo kmetovalcu sploh nesrečno, bilo je tudi v tem obziru neugodno, da je turšičica močno trpela od sneta. Zaradi tega priobčujemo v nastopnih vrstah popis te turšične bolezni in sredstva proti njej.

Bolezen, katera turšični snet provzroči, ne napade samo cvetja, ampak tudi listje in štible. Snet napravi bule, katere so napolnjene s trosom, ki obstoji iz črnega prahu. Ta prah je zelo škodljiv živalim, zato je paziti ob krmljenji s turšično slamo in ravno tako pri nastilanji. Po teh bulah se razločuje turšični snet od pšeničnega. Ker nastanejo na storži, zato ljudje mislijo, da se naredi iz zrnja, kar pa ni res. Podoba 1. kaže snetjav storž, in podoba 2. ravno takega v prerezu. Črka *b* na prvi, in črka *c* na drugi podobi kažeta te bule, katere nastanejo iz storževega staničja pod zrnjem.

Črni prah jo tros, kateri prenese bolezen na druge rastline, zato pazi, da se po nepotrebnem ne raztroša.

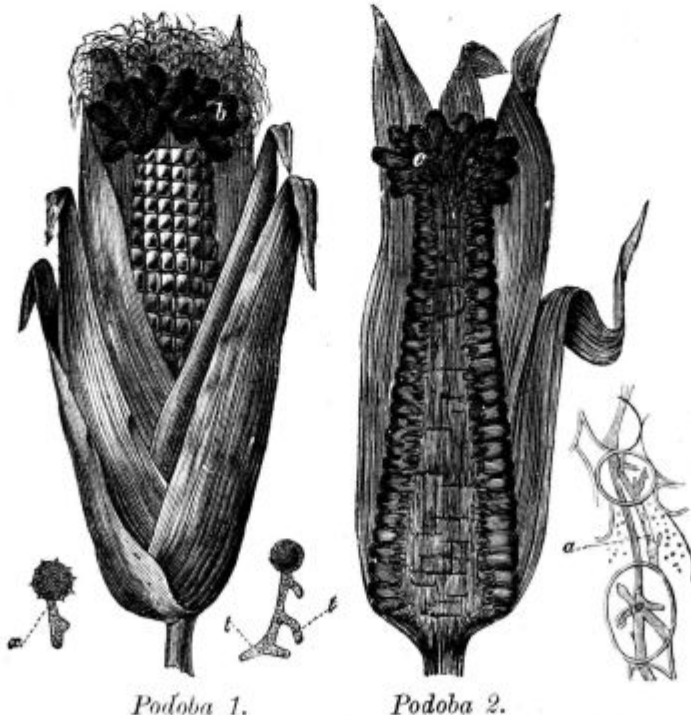
Najpametneje je vsako rastlino, katero vidiš bolno, hitro uničiti.

Snetjavost preprečiš, ako turšično seme namakaš pred setvijo eno uro v vodi, v kateri je na 100 delov $\frac{1}{2}$ dela bakrenega vitrijola raztopljenega. Vselej pa moraš paziti, da ne pride bodisi z gnojem ali na drug način na njivo snetjava slama prejšnjega leta. Naposled še omenjamo, da je turšičica toliko rajša snetjava, kolikorkrat več let zapored raste na eni in isti njivi.

Na podobi 2. je *a* gliva, ki provzroči snet, in na podobi 1. je pa *a* tros te glive. Te male podobice kažejo glivo in tros več stokrat povečana.

Ali je prav, staro vino mešati z novim.

Po mnogih krajih na Spodnjem Štajarskem, po Dolenjskem pa sploh je navada, mešati staro vino z novim. Tako je na pr. l. 1888. ob trgatvi ali malo pozneje vzel vinščak iz soda, ki na pr. drži 10 hektl. vina iz l. 1887, dva hektolitra vina

Podoba 1.

Podoba 2.

ter ga nadomestil z novim, t. j. iz l. 1888. Vprašanje je, ali je to delo, katero imenujejo Dolenjci in Štajarci „špižanje“ vina, pravo, potrebno in koristno? Priprosti kmetje ter tudi razumniki, ki se pečajo z vinarstvom, pa so glede umnega kletarstva prvimi enaki, bodo rekli: To je pravo, kajti „špižanje“ je potrebno in koristno. Utemeljiti te trditve pa vendar nihče ne more. Eden zagovarja zato „špižanje“, ker meni, da s tem postane starina bolj mila, drugi zato, češ, da postane močnejša in stanovitnejša, in tretji — no, ta pa ne ve hitro kaj reči — pa pravi, da zato „špiža“, ker je to navada, in kar je navada (bolje rečeno razvada), to je koristno ter potrebno in se ne sme opustiti, če gre tudi vse v nič in kmetija vrhu.

Kaj pa pravi o tem umni kletar? On zanikava, da je potreba „špižati“, trdi celo, da je škodljivo, vsaj je pa tudi le tam navadno, koder se ne drže važnega kletarskega pravila: „Imej vinske sode vedno polne“. Pojdi na Francosko, Nemško, Ogrsko in tudi na Štajarsko, koder so zarad izvrstnih vin znani kraji, tam niti ne poznajo „špižanja“ ali pa se mu celo posmehujejo. „Špižanje“ je pa res smešno, a tem bolj, če je starina iz posebno dobre vinske letine. Zakaj pa pustimo, da se vino stara? Izjemno zato, ker ga nismo mogli prodati, splošno pa le zato, ker je starina boljše in več vredna. Zakaj je pa starina več vredna, in zakaj jo dražje plačujejo? Zato, ker je boljšega okusa ter duha in ker je dosti plemenitejša mimo mladega vina. A staro vino je pa le tedaj fina in veliko vredna starina, ako ž njim v kleti pravilno ravnaš, ako znaš v njem tudi ohraniti vse plemenite lastnosti, katere se mu s časom razvijo, in ne pokvariš s „špižanjem“ v četrtinki ure tisto, kar se je v enem ali več letih naredilo. V vinu se gode neprenehoma kemijske izpremembe, in to tem hitreje in povoljnejše, kolikor umneje kletariš, in starina postaja od dne do dne plemenitejša. Vse tiste lastnosti, katere značijo plemenitost starega vina, imenuje Nemeec „Alt“, Slovenec bi rekel vino je starinsko. Naše dolenjske starine ne razodevajo niti približno pravega duha po starini, tudi nimajo potrebne miline in finega okusa. In zakaj ne? Res nimajo Dolenjci po svojih vinogradih v obče posebno finih trtnih vrst, kakeršne imajo po gori imenovanih deželah, — tudi ne ravnaajo pravilno ob trgatvi, puščajo zlasti predolgo mošt kipeti na tropinah ter ne kletarijo vedno pravilno; a da dolenjske starine nimajo pravega značaja, prihaja pa le od tod, ker ne zalivajo točno svojih sodov, ker ne presnemljejo (pretakajo) dostikrat in ob pravem času vina in ker stara vina zalivajo z mladimi, to je, ker jih „špižajo“. Novo vino, katero primešaš starini, je še malo ali nič dozorelo, ono razredči tako rekoč fine lastnosti starine in jih vsled kemijskih pretvorov celo po nekoliko uniči. Starina se poslabša, ker je z novim, manj vrednim vinom razredčena in ker dobi manj vredni okus novega vina. Kdor hoče torej imeti res dobro starino, naj je nikar ne „špiža“, le ob pravem času naj jo zaliva in presnemlje, in vse je s tem narejeno. Špižanje bi utegnilo biti le tedaj umestno, kadar hočeš prekislo starino narediti z bolj milim mladim vinom milejšo, pakvariš pa vendar vinu duh in okus po starini. Prekislo starino narediš na boljši način milejšo, ako ji prideneš, na pr. na vsak hektoliter, $\frac{1}{4}$ litra glicerina.

—c.

Črtica o kmetovalčevem izobraževanju.

I.

Opazujoč človeštvo in pogoje njegovemu obstanku, spoznamo končno neovržno resnico, da je kmetijstvo prvi

in najvažnejši pogoj človeškemu obstanku. Komaj pride človek na svet, potrebuje že hrane, in ta potreba ne neha prej, dokler se mu ne pretrga nit življenja. Hrano pa prideluje kmetovalec. Kmetovalec torej mora obstati najdalje, ali pa vsaj toliko časa, kolikor drugi stanovi. Kmetovalec pa ni samo kot pridelovalec hrane neogibno potreben ud človeške družbe, ampak daje tudi mnogo surovin obrtu, da jih predelava. In slednjič je kmetijski stan tudi podloga človeškemu obstanku, ker dopolnjuje tudi drugim stanovom prepričli naraščaj. Jasno je torej, da bode človeštvo tem laže izhajalo, tem bolje se počutilo, čim trdnejša mu bode podloga, čim trdnejši bode kmetijski stan. In kakšen je ta stan v resnici!? Po mnogih krajih niti približno tak, kakeršnega bi si želeli. Pridela malo, in še ti pridelki so mnogokrat slabi ter nimajo cene; davki pa vedno rastejo. Od tod prihaja, da kmetovalec nima kje denarja jemati in da vedno toži o slabih časih. Saj se pa tudi res nahaja v veliki bedi. V skrajnji sili zateče se v gozd, če ga ima, in tudi njega opustoši, ali pa išče denarja na posodo, in tako čedalje bolj leze v dolgove, iz katerih se ne more več izkupati. S čim to neha, ni treba mi praviti. Ako vprašamo po vzrokih, pojavi se nam jih cela kopa. Slabo letino daje nam slaba in slabo obdelana zemlja, ali pa uime (vremenske nezgode i. dr.); nizke cene dela večidel tuja konkurencija, pa tudi slabo blago; visoke davke pa zahtevajo mnoge in mnogotere državne, deželne, občinske, pa tudi osobne potrebe i. t. d.

Mnogo bi se dalo še povedati o tej važni kmetijski reči, a tukaj mi tega ne pripuščam prostor, niti ni za nadaljnjo razpravo neogibno potrebno. Zadosti je, da vsakdo spozna, da niso kmetovalci res nič kaj trdni. Ako pa je tako, treba bode gledati, da si opomorejo, da si oboljšajo žalostno svoje stanje; treba je, da napredujejo, da se uče. Toda reci kmetu, naj to ali ono opusti ter naj tako in tako dela, ker bode bolje; gotovo ti odgovori, da sta tudi oče in stari tako delala, pa se jima je bolje godilo, nego se godi njemu. Mož ne ve, da se s tako izpovedjo sam obsoja. Če so naši predniki ob enakem gospodarstvu bolje izhajali, nego izhajamo mi, gotovo so bile takrat gospodarske razmere drugačne, nego so sedanje. Če pa smo prišli v drugačne razmere, treba je tudi drugače ravnati. Le pogledjmo katero drugo podjetje, kako je s časom napredovalo ter prišlo do visoke stopinje dovršenosti! Prevažanje blaga bilo je nekdanj zaradi slabih potov in zaradi počasnosti jako težavno; še huje je bilo potovati. Kako pa je sedaj?! V železničnem vozu človek mirno sedi in kakor ptič drči proti namenjenemu kraju. Nekdanj je človek mogel daljnemu prijatelju ali znancu težko kaj sporočiti. Moral je poiskati človeka, da mu je odnesel pismo. In koliko časa je preteklo, da je dobil njegov odgovor! Danes lahko pišeš, kamor ti drago. V malo dneh pride pismo v najdaljnješe kraje. Ako pa imaš kaj nujnega, sporočiš lahko po brzjavu v malo minutah Bog ve kam, ali pa se v nekaterih krajih celo kar lahko pogovoriš z dotičnikom (po telefonu) i. t. d.

Cudno se bode komu zdelo, kako je mogoče tako zelo napredovati. Um človeški, zasledivši razne prirodne moči, okoristil se jih je. Spoznavši moč soparovo, uklenil jo je ter jej odkazal opravila, velikanska in težavna, katera sedaj točno opravlja. Osledil je električni tok, odkazal mu pot in izročil mu zopet svoja opravila. Toda tudi kmetijstvo se je razvilo v teku let. Iz raja pregnani Adam ni si postavil lepih poslopij in mirno kmetoval, kakor delamo danes. Saj nam kažejo ostanki

selišč precej poznejšjih rodov vse drugačno lice od naših: drugačne stavbe, drugačna orodja, sploh vse drugače. Tudi kmetijstvo je zelo napredovalo, toda jako počasi, tako počasi, da rod rodu napredka niti ne opazi, in od tod tisti prazni izgovori: „Tudi predniki so tako delali, pa se jim je dobro godilo.“ Kaj bi bilo, ko bi vsi stanovi tako govorili? Kje bi bil potem naš obrt, kje naša kupčija, kje vede i. t. d.

Včasih je dobro, da človek ne veruje vsega takoj — posebno pri kmetijstvu je to zelo priporočati, ker na nobeno podjetje ne vpliva toliko in tako različnih okoliščin, kakor na kmetijsko. Vender pa smo vse preozkosrčni, vse prepolagoma korakamo naprej, in tako se je zgodilo, da nas je čas mnogo prehitel, mi pa, zaostavši za njim, borimo se z bedo, katera nas vedno bolj in bolj pritiska. Ne preostaja nam nič drugega, nego da prav krepko poberemo stopinje za časom, da se uživimo popolnoma v njegove razmere, sicer nas bode prignala sila do tega. Ako pa čakamo sile, godilo se nam bode toliko huje. Čim prej se predramimo, tem prej bomo iz zadrege. Kdor pa hoče napredovati, ne zanaša naj se preveč na tujo pomoč. Nikoli ne moremo dosti priporočati, da je prvo in najbolj uspešno vedno le svoje delo. Delajmo, kakor da bi od nikogar ničesar ne potrebovali, delali pa za vse.

Le na ta način nam bode moči povzdigniti kmetijski stan do boljšega gmotnega stanja, kakeršnega tako zelo potrebuje in kakeršen je tudi za deželo in državo tako velikanske važnosti. Ne smemo misliti, da se v obče ravna blagostanje kake dežele po ugodnem razmerji med izvozom in uvozom, marveč potem, komu prihaja v roke denar, ki se steka v deželo.*) Kaj nam pomaga peščica kapitalistov, če je masa narodova — berač?! Srednjemu stanu je treba pomoči! Saj nam je znano, kolike važnosti je ta stan za državo. Blagostanje njegovo ukrepilo bode državo vsestranski. Če pa se zbira kapital le v nekaterih slojevih, občni blaginji ni mnogo pomagano.

Vsaka dobra stvar mora imeti dobro podlogo. Zato bode pa tudi le duševno in gmotno srečen kmetijski stan *) mogel služiti prihodnosti z dobrim in blagim potomstvom. Države, katere imajo tako podlogo, ni se jim bati pogube. Da pa kmetovalec napreduje, treba je, da odpravi zlo in da se drži dobrega. Zato je pa treba, da zlo spozna, spozna tudi njegove vzroke in jih odpravi. Daljnemu napredku pa bode potem glavno pravilo, da se stroški po mogočnosti zmanjšajo, dohodki pa povečajo.

Veliko zlo kmetovalcu je nevednost, neznanje mnogih dogodkov v kmetijstvu, katerih, ako so rabni, ne zna se okoristiti, ako pa so slabi, ne ve jih odstraniti. Nevednosti odpomore se z učenjem. Učenje pojasni kmetovalcu vse njegovo delo, in kmetovalec, kateri vse svoje področje pozna, stoji na trdni podlogi. F. Š.

Razne reči.

— **Prasičja reja.** Neki angleški kmetovalec ni mogel nikakor več vzrediti nobenega prasička svojih svinj, kajti dva

*) Ista je z domačim prometom. Tudi tu je treba gledati, na kak način prihajajo kmetijski pridelki uživalcem (konsumentom) v roke.

**) Zakaj ne omenjam tu, koliko važen je tudi obrtni stan, opravičeno bodi s tem, da je članek pisan za kmetijsk list in v ta namen, da bi pospešil kmetijski napredek.

dni po oprasitvi izgubila je vsaka svinja mleko. Izkušal je vse, da bi odpravil to nepriliko ali vsaj izpoznal nje vzrok, a ni se mu posrečilo, dokler mu ni neki strokovnjak zatrčil, da je njegova prasičja reja uže preumetna, t. j. premalo naravna, ter mu svetoval, naj sprasne svinje goni na pašo. Mož se je ravnal po tem nasvetu, dal prasiče na pašo ter jih krmil samo zjutraj in zvečer po nekoliko s turščico in bobom ali pa s samim bobom. Od tega časa oprasijo se svinje vselej prav lahko in imajo dovolj mleka. To zopet kaže, kako zelo je potrebna pašna ob reji kakeršne koli domače živali.

— **Napajanje travnikov spomladi.** Kedaj se naj napajajo travniki, rano ali pozno, to je zavisno od marsikaterih okoliščin in premislekov. Rano napajati svetujejo tedaj, kadar kaže, da bode voda mnogo gnojilnih tvarin s seboj donášala z njiv in stez. Kadar se je zemlja po dokončani zimi raztalila, pustimo travnike, da se osušijo, dokler ne postane dovolj toplo in začno rastline rasti. Ako v tem času dežuje, ne napajajmo. Kadar sta marej in april sušna, kaže travnike skozi več noči po nekoliko napajati. Če pa oster krivec vleče, ni dobro napajati, časi tudi močno škodljivo. Bolje torej storimo, ako ob takih okoliščinah napajanje odložimo ali celo opustimo. Naj boljši čas za napajanje travnikov je druga polovica aprila in prva polovica maja. Če se je bati spomladajskih mrazov, napajajmo zvečer poprej ali rano zjutraj. Proti 9. uri dopoldne pa vodo zopet izpustimo, da odteče s travnikov. Tudi če je uže slana pala, svetovati je vode napustiti, zlasti predno solnce vzhaja, pa vodo treba po dnevi zopet izpustiti, vender ne, dokler solnce sije. Kdor tako ravna, ne bodo mu slane nič škodovala po travnikih. Travnikom z lahko zemljo, ki so še s tenko zelenjadjo preraščeni, ugaja takšno napajanje spomladi, potem pa treba vodo izpustiti, da ljubo solnce tla ugreje.

— **Kako deteljišče preorati.** Po hudi vročini ni lahko deteljišča preorati. Če je tako, svetujejo gnoja navoziti in raztrositi in čakati, da detelja skozi gnoj požene. Sedaj deteljišče lahko in dobro preorjemo. Nekateri žele, da bi se detelja brž poskrila in strohnela. V ta namen kaže v podorano deteljišče vsejati ajde, ki se potem pokosi za zeleno krmo ali za zeleni gnoj povalja in podorje.

Vprašanja in odgovori.

(Kakor doslej, odgovarjalo bode uredništvo tudi odslej na tem mestu na vsa gospodarska vprašanja, katera mu bodo stavili naročniki „Kmetovalčevi“. Obilokrat so nam naročniki naši zatrijevali, da jim je to najljubši oddelek „Kmetovalčev“, zato se pa hočemo posebno truditi, da bodo odgovori kolikor mogoče vedno točni in natančni. Vse gg. naročnike pa prosimo, naj se ob vsakeršnih prilikah z vprašanji do nas obračajo, ker tako najbolj sami pomagajo, da prinaša list tako berilo, ki jih zanima. Prosimo vsakega vprašalca, da vselej podpiše celo svoje ime, da vemo, kedo vprašuje. Imen seveda v listu ne objavljamo. Prosimo torej vse gg. naročnike, naj nas mnogo povprašujejo v svojo in našo korist. Uredništvo.)

Vprašanje 1. „Wiener landw. Zeitung“ št. 102. iz l. 1889. priporoča „Torfmull“, t. j. mislim, zdrobljena suha šota, katera je neki izvrstnejša za razkužanje stranišč, nego karbolna kislina ali železni vitrijol, ker ne le da ne pokvari gnoja, ampak ga še izboljša. Ali je morda dobiti take šote na ljubljanskem močvirju ali sploh kje blizu in po kaki ceni? (R. Š. v B. na Štajarskem.)

Odgovor: Torfmull imenuje Nemeč najvrhnejšo, t. j. najmlajšo šoto, kateri naši barjani cunjja pravijo. Cunjja od šote dobro posušena in v prah zmleta je izvrstno razku-

žilo in izvrsten nastil. Na ljubljanskemu barji pričel se je pečati z izdelovanjem prirejene šotnega prahu gospod Ivan Kosler v Čekinovem gradu pri Ljubljani. Za prirejanje takega prahu je treba velikih sušilnih shramb in pa strojev, ki drobne.

Vprašanje 2. Pri nas se močno pečamo z izdelovanjem škrlavih streh in rabimo pri tem mnogo raznih žebčev. Blagovolite odgovoriti, katere domače tovarne izdelujejo žičaste (dratene) žebčje? (T. N. v D.)

Odgovor: Domači izdelovalci žičastih žebčev (Drahtstift) so: Ivan Globočnik, tovarnar v Ljubljani, in Franca Pirca sinovi v Kropi.

Vprašanje 3. Blagovolite naznaniti, ali je dobiti za „Kmetovalca“ originalnih platnic ali ne? (J. R. v K.)

Odgovor: Knjigovez g. J. Bonač v Ljubljani na Poljanski cesti veže prav lično „Kmetovalca“, in sicer vse v enake platnice.

Vprašanje 4. Ali je nemški „Weisser Winter Taffelapfel“ slovenski tofelj? Moti me, ker jabolka, katera smo imenovali pri nas doma za toflje, niso bila bela, ampak po eni strani rdeča. (M. H., profesor v R. na Ruskem.)

Odgovor: To jabolko, katero Nemci imenujejo „W. W. Taffelapfel“, pri nas povsod imenujejo tofelj. Res je, da tofelj ni popolnoma bel, vendar ima kožo tako blede rumeno, da je skoraj bela. Po solnčni strani je tofelj rožasto rdeč, a ta barva je nekako prozorna. Meso je trdo ter podobno belemu porcelanu. Tofelj je jako fino namizno jabolko, le zelo občutljivo je, ker že najrahlejši sunek naredi, da gnije.

Vprašanje 5. Kje je dobiti najbliže „tera“ in kako ceno ima? (D. S. v Sl. na Štajarskem.)

Odgovor: Ker je ter ali katran odpadek pri izdelovanju svetilnega plina, doboste ga v vsaki plinarni, n. pr. v Mariboru, v Ljubljani ali v Zagrebu. Cene mu ne vemo, a drag ni, skoro največ stoji vožnja.

Vprašanje 6. Imel sem cesarskega žrebca 8 let v zasobni oskrbi, ter je sedaj po tej dobi postal moja svojina. Ker je pa žrebec še dober za pleme, hočem ga spuščati, in zato Vas vprašam, ali ga morem vse eno dati licencevati, če je bil tudi poprej cesarski? (Fr. N. v T.)

Odgovor: Žrebca smatrajo sedaj za zasobnega, in dokler ga spuščate, toliko časa ga morate dati vsako leto licencevati.

Vprašanje 7. Uže več let kuham žganje iz češpelj, a sedaj imam nekaj suhih, iz katerih tudi mislim skuhati žganje. Kako naj ravnam z njimi, da bodo pripravne za kuho. (And. Z. v Š.)

Odgovor: Žganje, bodisi to ali ono, je vedno alkohol (špirit), kateremu so primešane razne druge snovi, ki so zavisne od tvarine, iz katere se žganje kuha. Kuhanje žganja ni nič drugega nego ločitev alkohola od kake zmesi s toploto. To delo je prekapanje (destilovanje). Z njim se alkoholov par, zmešan z vodenim in nekaterimi drugimi pari, zopet izpremeni v hladilniku v tekočino, katero imenujemo žganje. Alkohol (špirit) se pa dela vsled kipenja samo iz sladu. Zatorej pravimo: Slad ima lastnost, da poleg zraka in primerne toplote pokipi, t. j. izpremeni se v alkohol. Poznamo pa mnogo vrst sladov, katerih nekateri lahko, drugi teže in tretji prav nič ne pokipe. V svežih češpljah je slad, ki prav lahko pokipi, ter se naredi alkohol, od katerega postane s kuho slivovec. Drugače je pa s suhimi češpljami, v njih je tudi slad, a vsled sušila je z večine tak, da ne more več kipeči. Zaradi tega ne boste dobili iz suhih češpelj niti približno toliko žganja, kolikor iz svežih. Ako hočete narediti poskušnjo, češplje vse zmečkajte, koščice zdrobite (to da žganju dober okus) ter vse to z mlačno vodo zalijte. Zmes bodi v topli shrambi spravljena, in paziti je, da se ne skisa. Kadar je slad v tej zmesi pokipel, tedaj pa pričnete kuhati iz nje žganje.

Vprašanje 8. Imam od družbe kupljenega plemenskega bika, ki mi zelo ugaja, a ima razvado, da vedno drgne z rogmi. Na ljudi ni hud, a ob zid, jasli i. t. d. drgne pa tako močno, da sta rogova uže kar mehka kot les in močno odrgnena. Dosedaj mi ni bilo mogoče z nobenim sredstvom biku odpraviti te razvade, in zato se obračam do Vas za svet? (M. P. v L.)

Odgovor: Ako ni kaka bolezen, zaradi katere bik tako močno drgne z rogovoma, je to razvada, katere ga bode ob njegovi starosti sedaj težko odvaditi. Ne vemo Vam dati o tej reči nobenega sveta, pozivljemo pa naše bralce, ako kedo o tem kaj ve, da nam blagovoli sporočiti. Da se rogova daljnega poškodovanja ohranita, dobro bi morda bilo pritrditi na njih na en ali drugi način kapice iz železne pločevine.

Vprašanje 9. Se li sme hraniti med v satovji v mrzli shrambi? (J. M. v R.)

Odgovor: Med v satovji obstoji iz voska in medu. Vosek se na mrzlem prav nič ne izpremeni, prej bi mu utegnila škodovati prevelika toplota. Gledé medu velja isto. Med se izpridi, ako slad v njem kipi ter se dela alkohol (špirit), ki se na zraku izpremeni v jesihasto kislino. Slad pa kipi tem bolj, kolikor toplejši je zrak okoli njega (seveda do gotove mere). Iz tega vzroka se bode med bolje hranil v mrzli shrambi, nego v topli. Da pa organske snovi ne morejo gniti, bodi shramba zračna in suha.

Vprašanje 10. Naznanite mi, kakšen sladkor je najboljši za krmljenje čebel, in kedaj je najugodnejši čas s sladkorjem jih krmiti? (J. M. v K.)

Odgovor: Krmljenje čebel s sladkorjem je le za silo, kadar ni več medu. Naravna krma je med, in kadar ga ne utegnete več dajati, tedaj pa dajajte sladkorja. Čim pozneje pričnete krmiti s sladkorjem, tem boljše je. Za krmljenje je najboljši kandisov sladkor.

Vprašanje 11. Jeseni sem se pripravil orehe saditi, a zaradi mnogih opravil sem se zakasnil, in ni mi bilo mogoče jih posaditi. Kako naj ravnam, da ohranim orehe kaljive do spomladi? (J. M. v K.)

Odgovor: Da niste orehov sadili jeseni, ne škoduje nič, marveč še prav je. Denite jih, v primerno pomešane z vlažnim peskom velik zaboječek, katerega pokrijte s pokrovom ter ga shranite v toplo klet. Orehi bodo pogнали tu kali, in kadar pride spomladi čas saditi jih, vzemite jih pazljivo iz zaboja, da jim kalov ne odlomite, ter jih posadite na določeno mesto. Ob saditvi pa tako le ravnajte: Zemlja bodi dobro zrahljana; v njo naredite luknjico in vanjo vtaknite vzkalivši oreh, in sicer tako, da mu koreninska kalica molí navzdol v luknjo; kalico pa poprej priščipnite, s tem jo prisilite, da se razraste. Seveda je treba potem oreh s prstjo pokriti ter tudi prst od vseh strani dobro k orehu pritisniti.

Vprašanje 12. Imam preko orala veliko puščo, katero hočem izpremeniti v ameriški vinograd. Ali morem dobiti v to delo kake podpore? (J. V. na Rz.)

Odgovor: Gotovo morete dobiti podpore. Med uradnimi vestmi tega lista je brati dotični razglas deželnega odbora.

Vprašanje 13. Naša vas ima mnogo govedi, a nobenega napajališča. Ako bi delali tako napajališče, ali bi bilo mogoče dobiti kaj podpore in kolikšno? (J. V. na Rz.)

Odgovor: Seveda morete dobiti podpore, in sicer naj prosi županstvo potom okrajnega glavarstva c. kr. deželno vlado v Ljubljani. Najboljše je, ako uradni dan, kadar pride glavar k vam, vprašate njega, kako hoče imeti prošnjo narejeno.

Vprašanje 14. Letos imamo s svinjami, katere mislimo klati, velik križ. Krme je obilo, a prasiči je ne marajo, še celo turščica jim ne gre v tek. Večinoma stojé, malokedaj se uležejo, ter so zelo nemirni. Ne le da se nič ne debelé, še huj-

šajo. Ljudje sploh koljejo, ker vidi o, da je brezvpspešno krmiljenje. Kaj bi bilo vzrok? (Fr. Sch. na R. pri M.)

Odgovor: Iz tega popisa ne moremo posneti, katera bolezen bi to utegnila biti, toliko vam pa vendar svetujemo, da vprašate izkušenega živinozdravnika za svet, kajti bolezen je kužna, kar nikakor ni čuda ob takih svinjakih ter takim nastilu, kakor je pri nas navadno. Sestava svinjakov, zlasti njih tla, nadalje stelja, ravnanje s prasiči, nepravilno krmiljenje itd., vse to skupaj naredi, da se časi izcimijo prav hude in nadležne kužne bolezni, katere prasiče hitro more, ne da bi bilo mogoče kaj pomagati. Najboljše zdravilo proti vsem prasičjim boleznim je dober svinjak, ki je po leti hladan, po zimi gorak, vedno suh in brez smrada, suha stelja, dobra in večkrat izpremenjena krma, snaga in red.

Vprašanje 15. Blagovolite naznaniti, kedaj je čas smrekove storže za seme nabirati. Ali je čakati, da sami popadajo, ali jih treba trgati? Kako je potem ž njimi ravnati? (J. R. v K. g.)

Odgovor: Storži se morajo pobrati do konca zime, ker spomladi popada seme iz njih. Storže, ki sami na tla ne padajo, treba potrgati. Storže potem sušite na rjuhah na solnci, da seme iz njih popada. Sušite jih pa lahko tudi po pečeh, ki so navlašč za to narejene. Priporočamo vam sušilo na solnci, ker je za vas najcenejše. Seme ostane več let kaljivo.

Gospodarske novice.

* **Gospod Martin Škubic**, dekan, častni kanonik ter predsednik naše podružnice v Ribnici, katera je pod njegovim vodstvom postala med vsemi najmočnejša, dobil je od presv. cesarja v priznanje svojih zaslug viteški križ Fran Josipovega reda. Čestitamo!

* **Na podkovski šoli kmetijske družbe kranjske** vršile so se dne 27. in 28. decembra 1888. l. izkušnje iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Predsedoval je izpraševalni komisiji vodja dr. vitez Bleiweis Trsteniški, izpraševalca bila sta c. kr. deželni živinozdravnik gospod Wagner in učitelj podkovske šole gospod Šlegel. Neizšolanih kovačev bilo je sedem, šest Kranjcev in eden Štajarec. Le zadnji bolj mladi kovač ni prestal izkušnje ter jo mora ponavljati koncem tekočega leta. Učenci podkovske šole pa so bili vsi dobro izvežbani. Vsi so imeli podporo. Po uspehu se vrstijo tako le: Jakob Trček iz Borovnice, Jože Peterlin iz Vidma, okraja kočevskega, Marko Vovk iz Vrabč na Vipavskem, Filip Božič iz Vipave in Janez Dovjak z Dobrove pri Ljubljani. Za mesogledce pa so bili potrjeni le Trček, Peterlin in Božič; Vovk in Dovjak nista bila pripuščena k izkušnji, ker znata premalo pisati.

* **Konjarski odsek** c. kr. kmetijske družbe kranjske je imel 11. t. m. sejo. Navzoči so bili predsednik g. dr. Th. Rudesch in odborniki gg. Hanslik, Lenarčič, Pirc, Povše in J. Fr. Seunig. — Odsek vzame na znanje zapisnik zadnje seje. — Pirc zahteva, da se razglasi konkurencija za nakup žrebeca tudi po slovenskih listih, kar odsek odobri. — Odbor vzame na znanje letošnjo licenciranje žrebcev, ob katerem so dobili pravico žrebec spuščati: Ropret v Boh. Beli, Lorenc Vovk v Črnicvi, J. Gradišek v Trzinu in A. Povše v Štepanji vasi. — Odbor ukrene nasvetovati ministerstvu, da pride v Otok en žrebec pingavskega plemena. — Prošnja posestnice G. Jombart za podporo njenemu tekališču za žrebeta se odda ministerstvu. — Določijo se člani odsekov, ki naj pregledajo novo došle žrebec in one, ki so za nakup ponujeni.

* **Žrebca pingavske pasme** bode kupil konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske po javni konkurenciji. Kdor ima takega žrebca-plemenjaka na prodaj, pripelje naj ga 20. t. m. dopoldne ob 10. uri na Selo pod Ljubljano.

* **Novi oldenburški žrebec „Edo“**, katerega je kmetijsko ministerstvo kupilo za 2000 gld., pride za pomladanjsko plemenitev v Šent Jarnej na Dolenjsko. Žrebec je svetlorjav, brez znamenja, 3 leta star in 161 % visok.

* **Proti peronospori** se Vipavci, kakor čujemo, uže sedaj pripravljajo. Naročili so uže preko 50 škropilnic. Priporočamo vrle Vipavce tudi vinščakom po drugod v vzgled. Vemo, da je letos velika revščina, a povsod se vendar ne morejo ž njo izgovarjati, saj Vipavci, kateri v resnici nimajo skoraj nič polja, uže 15 let niso imeli dobre vinske letine. Opozarjamo vse vinščake še enkrat na razglas glede modre galice, katerega zopet objavljamo v današnji številki.

* **Krompir** je letos zelo slabo obrodil, po mnogih krajih ga niti za seme ne bodo imeli. Kakor čujemo, stoji na Dolenjskem ob Savi (v Jesenicah) uže sedaj 100 kgr. 6 gld., v Zagorji mernik 1 gld. 20 kr., torej 100 kgr. 5 gld. V Ljubljani je star cent 2 gld. Kmetijska družba ima uže sedaj mnogo naročil na semenski krompir, zaradi tega je nekaj vagonov naročila ga s Češkega, in sicer vrste „oneide“, katera se je zadnjih 5 let pri nas najboljša izkazala. Kdor hoče gotovo dobiti semenskega krompirja to spomlad, naj ne zamudi kmalu ga naročiti. Opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi.

* **Začetkom tega leta je izšel IV. letnik „Popotnikovega“ koledarja** za slovenske učitelje. Založitelj in urednik g. M. Nerat v Mariboru drži se načela: „Vsak postanek je nazadek“, zato pa svoj koledar pošilja v svet vsako leto dosledno zboljšanega. Z ogromno pridnostjo je sestavil urednik v tem koledarju imena vseh učiteljev in njih službene razmere po slovenskih pokrajinah. Malokedo ima toliko prilike rabiti ta „šematizem“, kolikor ravno mi, zato pa smemo tudi izreči hvalo o njegovi natančnosti. Hvale vredno je tudi to, da so vse izpremembe noter do novega leta 1890. zabeležene. Prepričani smo, da ima uže vsak slovenski učitelj ta koledar, priporočamo ga pa tudi prijateljem slovenskega šolstva.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

O p o m b a.

Prvo številko letošnjega letnika pošljamo vsem dosedanjim udom c. kr. kmetijske družbe kranjske in dosedanjim naročnikom. Drugo številko pa pošljemo samo onim, ki so plačali letnino, oziroma naročnino za l. 1890. Kdor torej ni še plačal, blagovoli naj precej. Tisti, ki ne mislijo več biti udje ali naročniki, naj pa te številke ne vračajo, ker itako druge številke ne dobodo, ako ne plačajo.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dne 13. januarja 1890.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gosp. ces. svetnik Ivan Murnik, navzoči so bili gg. podpredsednik Jos. Fr. Seunig, odborniki Detela, Lenarčič, Ogorevc, Robič, Witschl, dr. pl. Wurzbach in tajnik Gustav Pirc.

Odbor določi podpore rednim učencem podkovske šole, ki so vstopili v I. tečaj l. 1890.

Ukrene se priporočati c. kr. deželni vladi, da usliši prošnjo občine Črmošnice, katera prosi preložitve semnje.

Prošnje občine Račne za dovolitev novih semnje ukrene odbor ne priporočati c. kr. deželni vladi.

Profesorju M. Hostniku v Rilskem na Ruskem ukrene odbor poslati zahvalo za preskrbitev modela statev, na katerih se tke slama za ognjeuporne strehe, in ker je prof. Hostnik ta model poklonil družbi brezplačno in je tudi plačal vozarino do meje, ukrene mu odbor poslati nekaj takih rastlin, katerih na Ruskem ni moči lahko dobiti.

V dogovoru z deželnim odborom ukrene odbor kupiti na podlogi došlih mu ponudeb 15 vagonov semenskega krompirja.

Vloge glede trtne uši ukrene odbor rešiti na podlogi deželno-zbornskih ukrepov ter naroči tajništvu, da prijavi te ukrepe v „Kmetovalci.“

Zaradi tečajev o cepljenji trt dado se dež. odboru primerna razjasnila, in predlaga se tak tečaj za Notranjsko na Slapu prirediti ter naredbe glede pouka vodi R. Dolencu izročiti.

Prošnje ribniške podružnice za podporo k nakupu strojev ukrene odbor rešiti ob svojem času skupno z enakimi prošnjami drugih podružnic vred.

Na znanje se vzame tajnikovo poročilo, da je pogodba za nakup modre galice jako ugodno za družbo sklenena.

Ravno tako vzame odbor na znanje pogodbo za zgradbo družbenega paviljona za dunajsko kmetijsko razstavo.

Poročilo vodstva podkovske šole o izpitih konec II. tečaja l. 1889. vzame odbor na znanje in izreče ob tej priliki, da je potreba šolo reorganizovati.

Na vprašanje c. kr. deželne vlade, ali je jazbec škodljiva roparska žival, izreče odbor, da ga je c. kr. ministerstvo z odlokom z dne 8. julija 1878 št. 7630 uvrstilo med lovske živali, da ga pa odbor smatra za jako škodljivo žival, za katero naj lovska postava nima veljave.

Odbor pristopi h kranjsko-primorskemu gozdnemu društvu kot član z doneskom 5 glđ.

Družbenemu vrtnarju Urbančič-u pripozna se remuneracija letnih 60 glđ.

Za nove ude se vzprejmo:

Pavlovčič Andrej, posestnik v Ljubljani; Bratuš Lovro, posestnik, trgovec in go-tilničar v Petelinjah; Lamprecht Janez, posestnik v Kumenu, dr. Slanc Karol, advokat v Novem mestu; Majzel Franjo, posestnik in gostilničar v Beli cerkvi; Štritar Andrej, posestnik v Križevem pri Kostanjevici; Fettich-Frankheim, župnik v Šent Jarneji; Sever Otmar, nadžupan in c. kr. vpok. nadporočnik v Kostanjevici; Pavlič Kozma, župnik v Križevem pri Kostanjevici; Šemrov Anton, posestnik v Medvedjem brdu; Božič Ivan, posestnik v Poddragi; Dokler Martin, posestnik v Podrečji; Pleteršnik Terezija, posestnica v Pišecah; Golmajer Josip, župnik v Javorju; Krištofič Lorenc, župnik v Kovoru; Ploj Oton, c. kr. beležnik v Žužembregu; Dereani Jakob, trgovec in posestnik v Žužembregu; Vehovec Ivan, posestnik v Žužembregu; Žerovec Alojzij, posestnik na Mlinem; Mulej Janez, posestnik na Mlinem; Rogač Josip v Gradu; Walterini Gustav, posestnik Lujzine kopeli v Bledu; Vevar Martin, posestnik v Lukovici; Mohar Peter, župnik v Dragatuši; Bojanc Anton, kaplan v Št. Jurji; Zelenik Josip, posestnik pri sv. Urbanu pri Ptuj; Kranjc Simon, zdravnik pri sv. Urbanu pri Ptuj; Pintar Janez, posestnik v Spod. Sorici; Kavčič Jakob, posestnik v Črnem vrhu; Mikuš Jarnej, posestnik v Trebčah; Gostiša Franc, posestnik v Trebčah; Kaučič Jakob, vpok. vodja zemljiških knjig v Ljubljani; Apat Ivan, veleposestnik na Vranskem; Konjar Ulrik, učitelj v Motniku; Morè Anton, farni administrator v Loškem potoku; Erzar Matija, kaplan v Ribnici; Mrak Matija, kaplan v Ribnici; Cvar Fortunat, posestnik v Slatniku; Mihelič Janez, posestnik in rešetar v Kotu pri Novi Štifti; Šilc Jakob, posestnik v Vel. Poljanah; Zabukovec Tomaž, posestnik v Kernčah; Petrič Blaž, posestnik v Zavrati; Repovš Josip, posestnik v Koluderji; Slapnik Simon, posestnik in župan v Špitaliču; Zaverl Valentin, učitelj v Stopičah; Drešle Avgust, tovarnar lončenih izdelkov v Ljubljani; Kastelic Franjo ml., posestnik in trgovec v Kandiji; Hočevar Anton, posestnik v Novem mestu; Schneider Avgust, grajšč. in oskrbnik v Ruprčvrhu; Košak Jakob, posestnik in krčmar v Kronovem; Penca

Janez, posestnik in usnarj v Težki vodi; Bojanc Franjo, posestnik, krčmar in župan v Št. Petru; Ogorevc Josip, trgovec in posestnik v Novem mestu; Kulovic Janez, posestnik v Praprečah; Štembov Janez, posestnik v Tolmačevem; Keržič Blaž, posestnik in župan v Vodical; Krejačič Jurij, posestnik na Velikem Sirkniku; Intihar Franjo, trgovec, krčmar in posestnik v Sterem trgu pri Ložu; Kmetijsko bralno društvo v Šebreljah; Piš Rudolf, posestnik na Jesenicah; Pokorn France, duhovni pomočnik na Jesenicah; Aljaž Jakob, župnik v Gorjah; Žumer Anton, posestnik in trgovec s čebelami na Javorniku; Malej Tomaž, posestnik v Koroški Beli; Kokalj Janez, oskrbnik železniške tovarne na Javorniku; Razinger Janez, posestnik na Plavškem rovtu; Pezdarnik Jurij, trgovec in posestnik na Dovjem; Kocijančič Primož, posestnik na Dovjem; Pipan Ivan, nadučitelj v Črnem vrhu; Juvancič J. C., vinski trgovec v Šiški; Jerman Franc, mesar in posestnik v Črnomlju.

Razglas zastran modre galice (bakrenega vitrijola).

Vsled prošnje uljudno podpisane odbora dovolil je vis. deželni zbor kranjski c. kr. kmetijski družbi primeren kredit za nakup modre galice, katera je, v vodi raztopljena in na trte škropljena, popolnoma zanesljivo sredstvo proti strupeni rosi po trtah. Z ozirom na to in ker po izkušnjah ta bolezen popolnoma in hitreje uniči trte nego trtna uš in ker se je pokazalo lansko leto, kako so brezvestni trgovci drli revne vinščake ter jim prodajali galico po 80 do 100 kr. kilo, kupil je je glavni odbor za gori navedeni kredit uže sedaj, ko ji je nizka cena, ter jo bode oddajal ob svojem času po tako znižani ceni, da bode te troške za varstvo svojega pridelka zmogel tudi manj premožen posestnik.

Glede na to in ker se je odboru posrečilo določeno množico kupiti po zelo nizki ceni, oddajal bode kilo modre galice po 33 kr. z zavojem vred, udom c. kr. kmetijske družbe kranjske pa po 31 kr. Primankljaj bode odbor plačal za ude iz družbene zaloge.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Seme ruskega lanu.

C. kr. kmetijska družba kranjska naročila bode tudi letos semena pravega ruskega lanu iz Rige na Ruskem. Kdor hoče dobiti kaj tega semena, naj se kmalu zglašit usno ali pismeno v pisarni c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3. Ker vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo daje družbi nekaj podpore za nakup tega semena, zato prodaja družba seme po znižani ceni, in bode letos stal blizu 3 glđ. 30 kr. stari mernik.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Semenski krompir.

Ker je vsled slabe letine toliko kot gotovo, da bode letos v deželi zelo nedostajalo semenskega krompirja, zato je podpisani odbor ukrenil naročiti ga s Češkega, koder je letos dobro obrodil. Naročil je take vrste, ki se po dolgoletnih izkušnjah pri nas najbolje ponaša. Ker bode pa družba naročila le toliko krompirja, za kolikor bode dobila naročil, zato podpisani odbor prav nujno pozivlje vse tiste, kateri bodo potrebovali spomladi semenskega krompirja, da se uže sedaj zglase. Natančna cena bode pozneje določena, toliko je pa gotovo, da bode za ude manjša in da bode nov cent stal okolo 4 glđ. z vrečami vred, ali preko 1 glđ. star mernik. Naročila se vzprejemajo le na cele vreče po 50 klg.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Razglas vsem onim, kateri mislijo saditi ameriške trte.

C. kr. kmetijska družba je z dopisom z dne 10. decembra 1889. l., št. 8061 dobila od deželnega odbora kranjskega ukrepe deželnega zbora glede trtne uši, in sicer z opombo, da jih razglasi. Z ozirom na to objavljamo te ukrepe, družba pa prav živo pozivlje vse vinščake, da se jih po možnosti okoristijo.

Slavni deželni zbor je v 5. seji dne 22. oktobra 1889. vsled poročila deželnega zbora glede trtne uši na Kranjskem (pril. 27.) sklenil:

1.) Deželni odbor se pooblašča:

- a) da iz deželnih trtnic in vinogradov brezplačno oddaje ameriške trte (rezanice in ukoreninjene trte) malim neimovitim vinogradnikom, kateri pravilno zasajajo svoje vinograde z amerišskimi trtami;

- b) da takim vinogradnikom dovoljuje darila po 5 do 10 goldinarjev in
c) da onim kmetijskim podružnicam ali občinam, katere pravilno zasajajo poskusne ameriške vinograde, dovoljuje podporo do 50 gld. za vsak tak vinograd, ako meri najmanj 500 m².

2.) Deželnemu odboru se naroča:

- a) prositi visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo, da tistim neimovitim vinogradnikom, potem kmetijskim podružnicam ali občinam na Dolenjskem in Notranjskem, katere pravilno zasajajo vinograde z amerišskimi trtami, iz državnih ameriških trtnic in vinogradov brezplačno prepušča potrebne ameriške trte;
b) naročiti šolskemu vodstvu v Grmu, da prireja tečaje, v katerih se bodo mladi ljudje učili saditi in požlahtnjevati ameriške trte.

- 3.) Za troške, kar jih bode pod točko 1. b) c) in točko 2. b), dovoli se znesek 1000 gld. iz deželnega zaklada.

INSEERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalecu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

RAZGLAS gospodarjem, ki želijo semena ruskega lanu.

Družba kmetijska kranjska bode prihodnjo spomlad zopet v stanu, gospodarjem našim pravo seme ruskega (rigajskega) lanu iz državne podpore po nižji ceni dati, kakor je drugod na prodaj. Da pa odbor ve, koliko naj naroči semena, zato vabi gospodarje, kateri želijo tega lanu, ki v vsem prekosi naš domači in vsak drug lan naj se precej zglase pismeno ali ustno, v pisarni kmetijske družbe, da odbor zve, koliko naj semena naroči.

(8—1)

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Proti boleznim v vratu,

hripavosti, kašlju, zlasti pri otrocih;

= proti boleznim v želodci in mehurji =

kakor tudi fina namizna kislina voda

je posebno priporočan (3—1)

koroški rimski vrelec.

Na prodaj pri M. E. Supanu v Ljubljani in pri F. Dolenzu v Kranji

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevsnica za sadno drevje in vrtnice v Gradci.

(Ta drevsnica pripoznana je kot ona največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahtnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotičnega drevja in grmovja, drevja za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepčlov vsih vrst sadja

☞ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☞

Kdor hoče poslovati za občekoristno stvar ter si pri tem zaslužiti denarja, pošlje naj svoj naslov v zaprtem zavitku, na kateri naj zapiše, „občekoristna stvar“, opravištvu tega lista. (6—1)

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svoje raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši zakovosti narede (4—1)

Semenarska postaja

C. Rambousek-a v Zborowu, pošta Forbes na Češkem

ponuja za pomladansko setev semena sledečih jarih žit in krompirja:

Jara žita: Požlahtnena menjalna pšenica Zborovska menjalna in velikanska rž Oregonski, švedski Hudikswall in Bestehorn ječmen Zborovski, švedski, Milton, Luher velikanski ligowski, Welcome in Triumph oves itd

Krompir: Zgodnji Zborowski, Oneida, cesarski, Extra, Early Vermont, Early Mayflower, Darling in The May Queen itd.

Pozni: Biser, Anderssen Hertha, Aurora, Magnum bonum, Rambousek, Unikum, Matador itd.

☞ Cenike dobiti je na zahtevanje zastoj. ☞

Ravno tukaj dobiti je jajca od Endemskih velikanskih gosij, jajce po 80 kr. od Pekinskih in Avlesburvških rac, jajce po 20 kr. (7—1)

Objava.

Kranjska hranilnica je na podlogi od pristojne oblasti potrjenih pravil ustanovila starostno hranilnico, ki se bo 1. dan januarja 1890 otvorila. Namen starostni hranilnici je, da svojim udeležencem z dovoljevanjem dodatkov k njihovim prihranjenim obrestim ustvari zaslombo za določeno starost in onemoglosti.

Udeleženci te starostne hranilnice morejo le oni postati, katere vsled njihove prošnje vsprejme ravnateljstvo.

Za vzprejem se tirja nastopno:

- prosilec mora pri kranjski hranilnici vlogo imeti;
- star ne sme biti manj nego 18 in ne več nego 45 let;
- po stanu mora biti tovarniški delavec, trgovski ali obrtni pomočnik, dnevni pisar, posel ali sploh član enakega stanu;
- svoje redno bivališče mora imeti v mestu ljubljanskem ali v okrajih ljubljanske okolice.

Kdor hoče biti v starostno hranilnico vsprejet, izročiti mora osebno pismeno izjavo o pristopu ter jej priložiti svoj rojstni list, svojo hranilnično vložno knjižico in potrdilo o svojem službenem razmerju, na kar razsodi ravnateljstvo kranjske hranilnice, ki sme vsprejem tudi odkloniti, ne da bi navedlo razloge.

Od obrestij udeležencev, naraslih do konca vsakega leta, preloži se tretjina v starostno hranilnico; k temu preloženemu obrestnemu delnemu znesku se dovoljujejo dodatki, ki ne smejo presežati njegove šestkratne svote; te preložene obresti z dodatki vred so vloge starostne hranilnice, ki se s 4% v bodoče obrestuje.

Visokost dodatkov se vsako leto določuje; v to svrhu se v okvirju napominanega najvišjega zneska vsako leto porabi najmanj 1000 gld., o višjih zneskih pa vsako leto posebej sklepa glavni zbor.

Če ima tedaj na pr. kdo koncem tega leta hranilno vlogo 60 gld., znašajo 4% obresti od nje do konca 1890 2 gld. 42 kr., in če je s to hranilno vlogo postal udeleženec starostne hranilnice, prenese se koncem 1890 od zgorajšnjih obrestij gld. 80 kr. v starostno hranilnico, h katerim dobi prispevek, ki znaša, če je šestkrat 4 * 80 *

Ta udeleženec bo imel tedaj začetkom leta 1891. v starostni hranilnici vlogo 5 gld. 60 kr. kateri znesek se mu zanaprej obrestuje po 4 od sto, in istotako se postopa pri sklepu vsakega nadaljnjega leta. Za takega udeleženca se kažejo tedaj obresti od njegove hranilne vloge 60 gld., skupaj s 7 gld. 22 kr., tedaj z nekaj nad 12 odstotkov.

Terjatev na hranilnični račun z dvema tretjinama obrestij si more udeleženec vsaki čas kakor vsako drugo hranilnično ter-

jatev popolnoma ali deloma izplačati dati, ne da bi zaradi tega zgubil znesek, ki mu je bil pred izplačanjem pri starostni hranilnici na dobro zapisan; vender je pa vsakemu na lastno korist, da si ne ohrani samo svoje hranilnične terjatve, marveč si jo tudi po možnosti pomnoži.

Terjatev pri starostni hranilnici se pred izpolnjenim 55. letom udeleženceve starosti ne more vzdigniti in le v posebno ozira vrednih slučajih more ravnateljstvo prejšnje izplačanje dovoliti; če pa udeleženec pred izpolnjenim 55. letom umrje, izplača se takoj njegovim dedičem.

Če doseže terjatev kakega udeleženca pri starostni hranilnici znesek 1500 gld., obrestuje se ta sicer zanaprej kakor vsaka druga hranilna vloga, ne dovoljujejo pa se več dodatki, in isto velja tudi za slučaj, če si je dal svojo hranilno vlogo popolnoma izplačati ali pa je že preživel 70. leto svoje starosti.

Kakor hitro pri kakem udeležencu ne veljajo več pogoji vstopa, more ga ravnateljstvo od nadaljne udeležbe pri starostni hranilnici izključiti, v katerem slučaju se mu na njegov račun pri starostni hranilnici vknjiženi znesek takoj z naraslimi obrestmi vred izplača.

Če se je vsprejem v starostno hranilnico na podlogi podatkov o neistinitih osebnih razmerah (tedaj posebno za račun in na korist druge kakor navedene osebe) dovolil, zapadejo že dovoljeni dodatki hranilnice in na račun starostne hranilnice narasle obresti na korist slednje.

Da se namen starostnega preskrbljenja v istini doseže, je terjatev do starostne hranilnice izključno osobna, tako da vse pravice kakega udeleženca do starostne hranilnice ugasnejo, če udeleženec s svojo terjatvijo potom pravnega opravila mej živimi razpolaga ali če se nanjo pridobe izvršbene ali zavarovalne naredbe.

Premembe stanu ali bivališča morajo udeleženci starostne hranilnice tekom meseca ravnateljstvu kranjske hranilnice naznaniti.

Iz priložene tabele naj se razvidi, kako se vloge udeležencev, ako so dodatki 6kratni, tekom let pomnožujejo, in da se more tudi z malimi sredstvi za določeno starost in onemoglosti pridobiti varstvo zoper najskrajnejšo silo.

Natančneje o uravnavi starostne hranilnice je razvidno iz pravil, katera se na zahtevo brezplačno izročajo.

Mnogobrojen pristop naj torej dokazuje, da se blagovoljni namen kranjskega hranilničnega društva prav umeva, zavod ta pa naj na blagor štedilnega in delavnega prebivalstva uspeva in se vedno bolj razcvita.

Tabela

o možnosti naraščanja terjatev v kranjski hranilnici in z njo spojeni starostni hranilnici.

Pri 4% obrestovanji in	Če vložnik ni udeleženec starostne hranilnice		Če je vložnik ob enem udeleženec starostne hranilnice in se vzame kot premija šestkratni vsako leto prepisani obrestni delež					
	Terjatev pri kranjski hranilnici		Terjatev pri kranjski hranilnici		Istodobna terjatev pri starostni hranilnici		Skupaj	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
enokratni vlogi 100 gld.:								
po 10. letih	148	24	130	21	125	25	255	46
po 15. letih	180	52	148	60	221	88	370	48
po 20. letih	219	80	169	60	349	64	519	24
po 25. letih	267	72	193	59	516	59	710	18
po 30. letih	326	8	220	97	732	97	953	94
letni vlogi 20 gld.:								
po 10. letih	249	84	231	91	124	89	356	80
po 15. letih	417	12	373	15	307	21	680	36
po 20. letih	621	4	534	44	605	42	1139	86
po 25. letih	869	60	718	58	1055	48	1774	6
letni vlogi 50 gld.:								
po 10. letih	625	36	580	15	315	39	895	54
po 15. letih	1044	4	933	42	773	6	1706	48

Od ravnateljstva kranjske hranilnice.

(9—3)

V Ljubljani v dan 1. novembra 1889.